

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱ ՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» վեցամսեայ 6 ֆր.
Հետադարձակ համար (երկու քիւր մէկ
համարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
Ընդհանրի » 2.60 տղ, վեցամս 1.50
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Նամակ դրամ եռայլն դրկել հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ս.Ռ.Ն.Ս. (Պաշտօնական)
Редация на Вѣстникъ
„И правункъ“
ВАРНА (България)

Rédaction du journal
„Ira vounk“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դատաւար-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյշովին կամ մասամբ:
Մանուցման տղը 20 սանթիմ. երե-
ֆեկն աւելի անգամներու համար 20 0/0
զեղչ կը լինի:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Այս անգամ ալ վերջնականա-
պէս կը ծանոցանանք իրենց, որ
խառնակութիւններ որոնք ցարդ չեն
վարած իրենց բաժնեգիրները աւ-
տանք մասնաւոր երկտողերով իմա
յոյժեղ եւ իրենց պարտքը:

Այս անգամ ալ վերջնականա-
պէս կը ծանոցանանք իրենց, որ
խառնակութիւններ որոնք ցարդ չեն
վարած իրենց բաժնեգիրները աւ-
տանք մասնաւոր երկտողերով իմա
յոյժեղ եւ իրենց պարտքը:

Մեր անգամ ալ վերջնականա-
պէս կը ծանոցանանք իրենց, որ
խառնակութիւններ որոնք ցարդ չեն
վարած իրենց բաժնեգիրները աւ-
տանք մասնաւոր երկտողերով իմա
յոյժեղ եւ իրենց պարտքը:

ՃԱՆՈՒՄ ԵՒ ՑՈՒՑԱՆԱԴԵՍԸ

Բարեկից 1900ի տիեզերական
Յուլիանական տարեկան փա-
նուած է. Բոլոր աշխարհի մեծ ու
փոքր ազգերը կամ պետութիւննե-
րը չեն իրենց մասնաւոր տաղա-
ւանքը ունեցան ցարդաւոր ի-
րենց արուեստական եւ մտաւոր-
ական զարգացման արգելքները:
Նոյն հայ ժողովուրդը չունէր իր
փափական տաղաւորը. հետեւաբար
հայ ճարտարագէտը, նկարիչը,
քանդակագործը, մեքենագէտը եւ
այլ ստիպուեցան կամ բոլորովին
չը մասնակցել եւ կամ օտար ազգի
մը տաղաւորին մէջ զետեղել ի-
րենց հանճարին արգասիքը. ուստի,
թիւրք, պարսիկ տաղաւորներուն
մէջ նշանակելի տեղեր գրաւած է-
ին հայ մտքի ու հանճարի նմայ-
ները. քայքայ հանդիսատեսները զը
հիմէ չէին կրնար որոշ իմանալ

թէ իրենց գիտած կամ զննած տ-
աղաւորին հայու մը գործ է, ալ
թիւրքական կամ արաբական տաղա-
ւորի մէջ գտնելով զայն այդ ազ-
գիւրուն կը վերագրէին:

Այսպէս տառնեակ տարիներէ ի
վեր պատրաստուելու վրայ հոգ
այդ տիեզերական արուեստահան
դէպք հայ ազգին նկատմամբ նշանա-
կելի տաղաւորութիւն մը ձգած չը
պիտի ըլլար, եթէ ուրիշ պարտ-
քանք չի գոյի այդ պակասը ի-
նչիւ. հայ ժողովուրդը թէեւ չի
կրցաւ նիւթերով կուսցում մաս-
նաւոր տաղաւոր մը կանգնել տ-
գատ ազգաց տաղաւորներուն շար-
քին մէջ ու ցուցադրել իր մտքի
ու հանճարի արգասիքը. քայքայ
կրցաւ մտաւորական աշխարհի բո-
լոր ունի ու զրուշը դէպի ինքը
գրտուել իր հայրենիքի անշնչելի
դատովը, իր բիւրաւոր զոհերով
վրո մարտիրոսներովը:

Յուլիանական տարեկան փա-
նուած է. Բոլոր աշխարհի մեծ ու
փոքր ազգերը կամ պետութիւննե-
րը չեն իրենց մասնաւոր տաղա-
ւանքը ունեցան ցարդաւոր ի-
րենց արուեստական եւ մտաւոր-
ական զարգացման արգելքները:
Նոյն հայ ժողովուրդը չունէր իր
փափական տաղաւորը. հետեւաբար
հայ ճարտարագէտը, նկարիչը,
քանդակագործը, մեքենագէտը եւ
այլ ստիպուեցան կամ բոլորովին
չը մասնակցել եւ կամ օտար ազգի
մը տաղաւորին մէջ զետեղել ի-
րենց հանճարին արգասիքը. ուստի,
թիւրք, պարսիկ տաղաւորներուն
մէջ նշանակելի տեղեր գրաւած է-
ին հայ մտքի ու հանճարի նմայ-
ները. քայքայ հանդիսատեսները զը
հիմէ չէին կրնար որոշ իմանալ

թէ իրենց գիտած կամ զննած տ-
աղաւորին հայու մը գործ է, ալ
թիւրքական կամ արաբական տաղա-
ւորի մէջ գտնելով զայն այդ ազ-
գիւրուն կը վերագրէին:

Այսպէս տառնեակ տարիներէ ի
վեր պատրաստուելու վրայ հոգ
այդ տիեզերական արուեստահան
դէպք հայ ազգին նկատմամբ նշանա-
կելի տաղաւորութիւն մը ձգած չը
պիտի ըլլար, եթէ ուրիշ պարտ-
քանք չի գոյի այդ պակասը ի-
նչիւ. հայ ժողովուրդը թէեւ չի
կրցաւ նիւթերով կուսցում մաս-
նաւոր տաղաւոր մը կանգնել տ-
գատ ազգաց տաղաւորներուն շար-
քին մէջ ու ցուցադրել իր մտքի
ու հանճարի արգասիքը. քայքայ
կրցաւ մտաւորական աշխարհի բո-
լոր ունի ու զրուշը դէպի ինքը
գրտուել իր հայրենիքի անշնչելի
դատովը, իր բիւրաւոր զոհերով
վրո մարտիրոսներովը:

լուսազօնէի: Մեզ նման ապագա-
յին յոյսովը ապրող ժողովուրդի մը
համար այդ համաժողովներուն մաս-
նակցութիւնը նիւթական տաղա-
ւորներ կամ գնելէ շատ աւելի օգ-
տակար էր: Եւ բարեբախտաբար
հայութիւնը հոն, այդ համաժողով
ներու մէջ, ամեն ազգէ աւելի
պատուաւոր մասնակցութիւն մը
ունեցաւ. բոլոր ընկերաբաններ,
փիլիսոփաներ եւ ազգեր գոտտա-
րակող մեծ մտքեր իրենց ջիւղ հա-
մակրութիւնը յայտնեցին դէպի
հայ ազգը եւ իրենց նողկանքն ու
արհամարհանքը դէպի մեր բռնա-
ւորները: Այդ մեծ մարգիկը սոսկ
պատմական համակրանքով գո-
հանալ չուզեցին, ալ անոնք հա-
մերաշխարհար. պարտականութիւն
ստանձնեցին հայ ազգին փրկուե-
լու անբաժնեարեւի իրաւունքը
պաշտպանել եւ ընդհանուր մարդ-
կութեան ճանչցնել զայն:

Հետեւաբար այդ համաժողովնե-
րը անգամ մը եւս երաշխաւորեցին
մեր ազգային սուրբ դատին յաջո-
ղութիւնը: Ազգերու եւ ժողովուրդ-
ներու համակրութիւնը մեր հետե-
ւ. ուստի մեզ կը թաւայ այդ տիե-
զերական համակրութեան ալ աւել-
ի ալ ժամանակաւ համար մեր ճի-
գերը կրկնապատկել, պետութեանց
գաշնագիրներուն մէջ ներմուծուած
հայկական դատին անխնայ դատա-
խազները ըլլալ, վճատութեան ու
յոռնատեղութեան սպաննող միջբող-
ները ջնջել, վանել մեր մէջէն: Աւ-
այս հաստատամտութիւնը մեզ զօ-
րավիզ ընտրեց, վստահ ըլլալով
թէ ապագան ժպտուն գէմքով մը
կուգայ մեզ ողջագործել:

ՅՈՒՈՒՄՈՒ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Տեղա հրատարակուող «Հայկի»
շաբաթաթերթին 185 թուին
մէջ «Երկու խօսք հայ յեղափո-
խականներուն» վերնագրով արտա-
տալուած գրութիւն մը տեսնուե-
ցաւ:

Այդ գրութիւնը Ս. Մուրա-
տեան ստորագրութիւնը կը կրէր:

Յօդուածագիրը անխտիր կը գա-
տապարտէ յեղափոխութիւնն ու

յեղափոխականները եւ ազգային
դժբաղդութեան միակ պատճառ
ցոյց կուտայ զանոնք, ու իր զը-
րութիւնը կը լմնցնէ «ազատութիւն
նը վերացական անհիմնութիւն»
մը անուանելով եւ կառաջարկէ ան-
պայման կերպով հաշտուիլ թուրք
կառավարութեան հետ որ Գալլ
կանուանէ:

Այդ գրութիւնը երկու գլխաւոր
մասերու բաժնուած է. մէկը՝ ինչ-
պէս բարեկարգ յեղափոխութեան
դատապարտութիւնէ, թէեւ ան-
հիմն, իսկ միւսը ջանք մը չըբ
մեղացնելու դարեւոր պատմական
ոճրագործ վարչութիւն մը, որ
շատ կանուխէն դատապարտուած
է մարդկութեան հասկնող մասէն,
թէ՛ բնական եւ թէ՛ քաղաքական
օրէնքներով:

Յօդուածագիրը իբր հայու գա-
ւակ կը խորհի եւ հայ անունով մը
կը գրէ այնպէս ինչ որ հասկնող եւ
անկողմնակալ օտարէ մը եւ յիշե-
լու թուրքէ մ'այ չէր սպասուեր:

Այսօր ժեմ թիւրքերն անգամ
քաղաքակիրթ աշխարհին հետ հա-
ւասարապէս կրնաւորին թուրքիոյ
վարչութեան յոռի դրութիւնը եւ
կը խոստովանին այն անխտիր զո-
հարեցութիւնները որոնց ենթա-
կայ ենք հայերս:

Այդ Պ. Ս. Մուրատեանի նը-
ման մտածելու համար մէկը այսօր
պէտք է որ կամ ծայր աստիճան
տգէտ ըլլալ ժամանակակից անցու-
դարձերուն եւ կամ ծախուած մը:

Պ. Մուրատեան եթէ երբէք իր
խօսքը մասնաւորաբար ըլլար եւ ա-
նտրիքէր միայն աղտոտ իրողութիւն
ներու ըսելիք մը չունէինք: Սա-
կայն ինքը ընդհանուր տուած կը
խօսի:

Այդ գրութեան մէջ Հայկական
ամեն շարժումները արուեստական
կանուանէ եւ ծնունդ հայ յեղափո-
խական տարրերուն:

Պատմական ահագին սխալ մ'է
որ կընէ Պ. Ս. Մուրատեան եւ
կանգիտանայ թէ Հայկական յե-
ղափոխութիւնը՝ շարունակութիւնն
է այն մեծ յեղափոխութեան որուն
մէկ դարէ աւելի ժամանակամիջո-
ցէ մը ի վեր թատրը դարձած է
թուրքիան իր վարչական յոռի

ընդհանրապես : Պ . Պապահան , որ
Թուրքիոյ դէպքերը կը կատարէր , իսկա-
պէս տիրացած էր իր դերին : համեմատ
նոստար մը մոյլի Սիրահար մը , խորա-
մանկ ընչաքաղց մը եւ սոսկալի : ոճ-
րագոծ մը կը ներկայանար , հանդիսա-
կանները բարկութեան մարմնաւոր մի
միտամանակ սարսափի մէջ ձգելով :

Պ . Պէնիւան Բիէն Անդուանի դե-
րին մէջ հին գինուարական մը խը
րոխտ շարժումներովը ու շնչաւորովը
կառապանէ մը ճապարակած պատկա-
ռանքը , որդեսէր հօր մը գորովը կա-
տարելապէս կրցաւ արտայայտել Պ .
Պենիւան կատակերգակ մը ըլլալով
հանդերձ , իր ստանձնած այս լուրջ դե-
րին բոլոր մասերը յաջողութեամբ
կատարեց :

Ընդհանուր ատմութիւնը կրնանք ըսել
թէ Թատերախաղը իր տեսակին մէջ
հանդիսականները լաւ ապաւորութեան
տակ ձգեց :

Ներկայացումին վերջի վարագոյրը
թրքական կեանքէ առնուած կատա-
կերգութիւն մըն էր , սա ալ իր բարո-
յական սպաւորութիւնը ունեցաւ մա-
նաւանդ անհատաւորութիւն միտա-
րու համար : Այս գաւազտին նշանակ-
էր «Չարմա էլին դարուսընը չալար-
ար սէնին գաբուր» :

ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանացի հայագէտ բուֆէ-
սէօր Յինկ բաւական ատենէ ի
վեր էլ միտածին կը գտնուի հայ
լեզուն աւելի հիմնապէս սովորու-
եւ միեւնոյն ժամանակ Ս . Գրոց ,
նախնեաց մասինագրութեան , ու
կեդարի . և այդ շրջանէն վերջը
գրութեանը մագաղաթները ու
ստեղծարարիւ համար :

— Գրթութիւն Պարսիկ մը 1000
բուլիի նուիրեր է Գեորգեան Ճե-
մարանի աշակերտներու պէտքե-
րուն համար :

— Դերասանուհի Երանուհի Գա-
րագաշեանի հետ ամուսնանալիք
Տփղիսցի ազնուականին իշխան

Երկայնագոյն Սրբութեան ը-
լալը իմացուած է : Օր . Գարագաշ-
եան թատերական ընկերութեան
իր հրաժարականը տուած է , և
ի մօտոյ Հաւարորի եկեղեցոյն
մէջ պատկուելով , իր ամուսնոյն
Սրբութեան իշխանին հետ պիտի
բնակի Սանահին մէջ :

— Շահը Աւիւժ - Արեգական
պատուանշանին Ա . աստիճանը չը-
նորհեր է Պաքուսեանի վաճառա-
կան պ . Թումանյանի , ժառանգա-
րար յորդոց որդի կրիւն պայ-
մանով :

— Բարիկի Օսմանեան գեսպա-
նատան բժիշկ Տ . Միհրան Գէմ-
հանի Բ . կարգի Մէճիտէյի
պատուանշան տրուած է :

— Ռուսոյ հոգեւոր իշխանու-
թիւնը մտադիր է եղեր , կայս-
րութեան հեռաւոր տեղերը եր-
կրագործական և արուեստագի-
տական ուսումնարաններ հաստա-
տել ու սաղաւանդութիւն ընդունող
օտարականներու տղոցը համար :

— Պօլսոյ կալաթա Սէրայի
վարժարանը ձրի ընդունելիք 10
հայ ուսանողներուն 5ը Ս . Փրկչի
հիւանդանոցի Ս . Յակովբայ որբա-
նոցէն պիտի զատուին , իսկ միւս
5ը կ'որօտ դասակարգի տղաքնե-
րէ :

— Մոսկուայէն Տօք . Սիմոն Շահ-
նազարեանց գիրք մը հրատարա-
կած է «Մշակը» անունով : Այս
աշխատութիւնը ծայրէ ի ծայր
Մշակ թերթի ուղղութեան քննա-
դատութիւնն ըլլալով մեծ աղբե-
ցութիւն ուսումնարանէ Ռուսա
հայ շրջանակներու մէջ :

— Էլմիսինի Ճեմարանը խնայո-
ղութեան համար այս տարի 50 ու
սանոց արձակած է :

— Տեղւոյս Ռաբանեամի նորըն-
տիր զործագիր ժողովի անգամ Տ .

Կոզմա Թօքաթլեան հակառակ իր
պաշտօնակցաց խնդրանքին ետ չէ
առած իր հրաժարականը որ ընտ-
րութենէն անմիջապէս վերջը տու-
ած էր :

— Շարժումը թերթը 20 օրէ
ի վեր հրատարակութենէ հրադարձ
էր , այսօր ալ խմբագրութիւնը
յայտարարութեամբ մը կ'իմացնէ
թէ Շարժումը յոռաշիկայ Յունու-
ար ամսոյն պիտի սկսի հրատարա-
կուի վիճանայի մէջ . բայց միւ-
նոյն ատեն խմբագրութիւնը ծա-
խու հանած է թերթին տառերը
ու ապագական գործիները :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Վեց տարի առաջ անիշխանա-
կան Գազէրիոյի գաշոյի հար-
ուածով ինոյ Գաղիոյ նախա-
գահ Գառնիոյ իշխանակին նուիր-
ուած շքեղ արձան մ'իւնգնուեցաւ
Լիոն քաղաքին մէջ : Այդ արձա-
նին բացումը անցեալ օր տեղի
ունեցաւ ի ներկայութեան արդի
նախագահ Պ . Լուպէի նախարար-
ներու և բազմաթիւ ծերակուտա-
կաններու երեսփոխականներու ու
գինուորական անձնաւորութեանց ,
Շէնքը ծածկոյ վարագոյրը վար
առնուելով բացուեցաւ արձանը ,
որ կը ներկայացնէ Գառնիոյ ուրի-
վայ բազկաթուռի մը առջեւը աջ
ու ձախ երկու տղաքնի Գրոնի
գառնի և Թուրքիոյ գինանշաններուն
կը նային , իսկ կին մը որ Լիոնի
քաղաքը կը ներկայացնէ , ար-
ձանի տակը կը ծածկէ շղարշով
մը Լիոնի գինանշանը , ի նշան ոգոյ
և արձանին ոտքերուն տակ ծա-
ղիկներ կսփռէ : Նախարար Վալտէր
Ռուսո և Լիոնի քաղաքագետը
ճառեր արտասանեցին :

Հանդէսի պահուն Չարը և նա-
խագահ Պ . Լուպէ քաղաքավա-
րական հեռագիրներ փոխանակե-
ցին իրարու : Յառաջ — Ռուս

դաշնակցութեան հաստատմանը
համար Գառնիոյ մատուցած ծա-
ռայութեան իշխանակութիւնը հե-
ռագիրներուն մէջ կարեւորագոյն
տեղը կը բռնէր : Միեւնոյն ատեն
գիրքին է երեւակայել թէ Գառ-
նիոյ եղբրական մահուան իշխանա-
կը այդ վեհապետներուն որչափ
սարսափ կազդէր :

— Հարաւային Ափրիկէէն Լոն-
տոն վերադարձող կամաւորներուն
եզած ընդունելութեանց առթիւ
փողոցները խռնուողներէն մա-
րած կամ վիրաւորուած անձերը
փոխադրելու համար 40 պատգա-
րակ (Թէճկէրէ) պէտք եղած է . և
թէ լիւսաւոր պաշտօններուն վրայ
հաստատուած շրջուն Հիւանդանոց
ներուն մէջ 1100 հոգի դարմա-
նուած են :

Պերլինի քաղաքագետութիւնը ի
իշխանակ Բրուսիոյ թագաւորու-
թեան հիմնարկութեան երկհարկը
ամսական աղբատներուն ամսան և
օգտուէտ բնակարաններ շինուելու
համար 1 միլիոն մարք յառկացուց :

ԾԱԽՈՒ ԳՐԻՔԵՐ

ՄՐՄՈՒՆՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ. — Ազգային
հին եւ նոր ընտիր երգեր . գին 1 Քր .

ՆԵՏԱ. — Պուլկարիոյ ազատութենէն
առաջ Պուլկար ժողովուրդի կրած տա-
ռապանքին ու անոր նիստ ու կացին
ճշմարիտ նկարագրութիւնը , գին 50
սանթիմ :

«ԻՐԱՆԻՆԻ»-Ի ՀԱՒԱՔԱՄՈՅ. — Այդ
տարեկանը 12 ֆրանս :

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՂԵՐ. — Կարտառը-
պուի «Իրաւունք»-էն . մամուլ տակ 1
ֆրանս :

Ստանալ փափաքողը պէտք է դիմեն
խմբագրութեան ի վառնա , Գ . Թիւ-
թիւնեանի ի ֆիլիպս , Կ . Սրբկա-
նանի ի Գահիրէ , Յ . Պառնէի յՈւստըր
Խ . Պէտրիւսի ի լիւզէ Մաս :

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՂԵՐ [32]

(ՊԱՅԿԵՐ ՄԵ ՏԱՀԱՄԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Գարնան ու աշնան մէկ քանի ամիսները , իր դա-
սերը սովորութիւնն ըրած էր բացօթեայ տեղերը աւան-
դել : Ուստի Փ . . . գիւղի ամենէն սքանչելի ծա-
ռաստաններէն մինն կամ պար ու վճիտ աղբիւրով ու
տոռակով մը ոռոգուած . Թաւազոյն ամրանկի
մը շուրջ , թուփերով ու ծաղիկներով պնտուած վայր
մը իր գոտ աւանդելու տեղերն էին : Մասնաւոր
խնամք կը տանէր աշխարհագրութեան : Ու մեծ ջանք
կը թափէր Հայրենագիտական ընդարձակ ծանօթու-
թեանց համար : Լեռներ , ձորեր ակնէր աղբիւրներ
աւերակ ուխտատեղիներ ու մէկ — երկու հին բեր-
դերու բէկորներ , մանրախոյզ հետազոտութեանց
ենթակայ էին իր եւ իր առաջադէմ սաներուն : Տեղ
ւոյն վրայ , քիտակցական լայն դասեր կուտար ա-
նոնց . ու ազգային պատմութեան դասը , իր սիրած
ձեւով , Հայրենիքի հողին վրայ , հին աւերակնե-
րու ու յիշատակներու կենդանի օրինակով , բերա-
նացի լայն բացատրութիւններով , իր ամենէն խան
դավառ ժամերը կը դրաւէին :

Դպրոցի ու մասնաղ ուսանողներու համար այս-
քան խնամք տանելով ու շուրջ պապելով չէր դո-
հանար անոր անհուն տենջը : Դիւղի մէջ , սիրով ու
միաբանութեան զօրաւոր կապ մը հաստատած էր :
ժողովական հինգ վարայ վճարով «Համարաշխու-

թիւն անուն ընկերութիւն մը , Տէր Վահանի գոր-
ծակցութիւնով հաստատած էին : Այդ ընկերութեան
անդամակցած էին գիւղագետներ սկսեալ մինչեւ յե-
տին թուարկը :

Այս Ընկ ընկերութեան գրամով քանի մը հատոր ը-
թերքանութեան յարմար գրքեր գնած ու մէկ քանի
թերթերու բաժանորդագրուած էին : Սմեռ կիրակի
օրեր , որ գիւղացիներ ազատ կը լինին իրենց աշ-
խատութիւններէն , ամբողջ ժողովուրդը դպրոց կը
հաւաքուէր , կէսօրէն յետոյ , Դուրդէնի կամ Տէր
Վահանի կողմէն անոնց կամ իրենց կեանքին ոտ աղ
գին վերաբերեալ խնդրող վրայ պարզ ու դիւրահաս
կնալի լեզուաւ դաստիարակութիւններ կ'ըլլար կամ հրա-
հանգի ընթերցանութիւններով . անոնց ծանօթու-
թիւննոր կը տրուէին , ազգային անցեալ ու ներ-
կայ կացութեան վրայ , այժմեութիւն ունեցող դէպ-
քերու մասին :

Ու այս կապը , այնքան պինդ ու սեղմ կապած
էր այդ գիւղի ամբողջ ժողովուրդը մէկ մէկու հետ
որ իրենց գլխին թափուած , անցեալ ամեն չարիք
ներէն միայն տխուր հետք մը մնացած էր անոնց
մաքերու վրայ : Ու ալ այնքան երջանիկ ու գոհ
էին իրենց վիճակով որ , գիտեալ թէ իրենց սիրուն
գիւղի սարերէն ու երկնքէն անդին ուրիշ աշխարհք
ու կեանք չէին հաւատար լինել :

Գիւղական պարզ վարժապետի մը , եւ պարկեշտ
քահանայի մ'անկեղծ ջանքերով այդ գիւղը օգտուած
էր նաեւ բարոյական աւելի մեծ տեսակէտով մը «Հա-
մարաշխութիւն ընկերութեան վարիչ ժողովը , որով
կանգնուեցան , գիւղագետ , տէրտէր , վարժապետ
եւ ուրիշ երկու անձինք , ամբողջ գիւղի ժողովով , ի-
րաւունք ստացած էր վարելու ու կարգադրելու գիւ-
ղական ամեն խնդիրներն ու վէճերը : Հասարակական

տեսակ մ'ինքնուրու թիւն ստեղծուած էր այդ գիւղին
մէջ :

Դուրդէն նաեւ չէր մոռցած իգական սեռի մա-
սին ալ մտածել : 8-14 տարու աղջիկներ ալ ընդու-
նած էր իր դպրոցի մէջ : Այնպիսի եղբայրական
տարբ օրերով ու գաւազու բանքով կը վերաբերուէր
դէպի իր սանուհիները , արքան անհրաժեշտ կը նը-
կատէր ապագայ մայրերու նախնական դաստիարա-
կութիւնը , ուսուցչի այդ բարի ու վեհանձն վար-
մունքն դէպք իւր սանուհիները , օրինակ եղած էր
գիւղացի ծնողաց , ու ամենքն ալ հաճութեամբ կը
յղէին իրենց դասակներ վարժարանը , բան մը , որ
գիւղական կեանքի մէջ խիստ յատկանշական է :

Այս ամենէն գաւա , Դուրդէն իր հասակակից ըն-
կերներու հետ գինավարժութիւն ընելու տենջ մ'ալ
ունէր : Շատ անգամ , իր կազմած խումբի հետ
գիւղէն հեռաւոր ձորձորի մը մէջ , կամ հեղեղաւոր
մը քով , հրաքանձգութեան գործնական փորձեր կը
ընէին , ու այնքան վարժուած ու ընտելացած էին
այդ գործին որ 150-160 մէթր հեռաւորութիւնով
կէտ գրուած հաւկիթը , վայրկեանապէս գնդակահար
կընէին : Իրենց այս վառօղի ու կրակի մարդուելու
փորձերուն ներկայ կը դնուէին նաեւ վարժարանի
սաներէն չափահասները :

ՀԱՅՐԱՐՈՍ Պ . ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

(Շարունակելի)

պատկերացութեամբը, և թէ հայ
կան չափումը այն շրջանի հա-
տառն ծնունդն է որ յաջորդա-
բար առաջ բերած է Ռուսական
Սերպիական, Հելլենական,
Ինքնակրօն, Կրեոնէի, Լիբա-
նի, Պոսնա Հէրսէքի, Պուլկա-
նի, Մակեդոնի, Արապներու,
Եթովպներու եւ մինչեւ իսկ ինչոն-
քէն շարժումները, և պատմական
դէպքերու թուումը կարծեմ
բաւէ ցոյց տալու թէ հայկա-
ն շարժումները և յեղափոխու-
թիւնը մեր ծնունդը չէր այլ նոյն
կերպին յօտ վարչութեան:
Թեոյ Հայերու շարժման ար-
քայլը կը նկատուի ազգին իւրեւ-
րեան բարոյական ահագին կո-
տորները և մեր թշնամիներու
խրատանքն ու անոնց ծաղր ու
նակալ ըլլալն:
Այս ալ պատմական սխալ մէ-
կընէ Պ. Յոգուածագիրը երբ
իշխեր այն խժոճութիւնները
անարգարութիւնները, որոնք
թուրքոյ ջրիստոնէից ժամանա-
կից պատմութիւնը շինած են,
և թէ հայերը ՅՕ տարիէն աւելի
որ կը բողոքեն իրենց բնական-
աւ յարկերուն վարչագործնական
բարեկրօն, հարստահարութեան
արքայութիւնն ազդուելուն և
մէկ խօսքով խաղաղիկ ու ծաղրա-
նակալ ըլլալուն համար: Այս դէպ-
քերու իշխող գրեւոր, որոնք Պատ-
մագրարանի, օտար պետութեանց
ժողովներու և Պապը—Արիւ-գի-
նականաց մէջ կը մտնէ, պիտեա-
նայ և իսկապէս վկանները չեն
մեր ենթակայ եղած ջնջիչ հարու-
ններուն նախապէս գոյութեանը
կը տակաւին հայը յեղափոխու-
թեան վրայ չեր մտածեր:
Ազգային տառապանքները ոչ թէ
մեր շարժումներուն և բողոքներուն
հետեւութիւնը են. ալ շարժումը
մեր տառապանքներուն բնական ար-
քայլը:
Մական այդ նեղութիւնները
որոնցան և սկսն աւելի լայն սահ-
մաններու մէջ և համարձակ դոր-
տիւ. ինչ որ բնական է ամեն յե-
ղափոխութեան ազգերու համար:
Կընդունինք թէ սխալներ եղած
ըլլան յեղափոխութեան ձեւերուն մէջ
նորպէս չենք որոշար թէ յեղա-
փոխական շրջանակներու մէջ գրա-
նութեան բազմազոյն աղտոտներ.
սական այդ իրողութիւնները ոչ
թիւ առաջ բերած առեւտրի և այդ
կիցմաքէ մտղառեւերն ու անոնց
գործերը ի նկատի առած ատեն
այս, ինչու մտնանք անկողմ հայ
թնասերներն ու անշահարկի
գործիները որոնք բողոքող հայ
ըլմաններու մէջ ալ միծմառ
ութիւնը կը կապեն և այդ յար-
գելի մեծամասնութեան մէջ ազ-
գին իւրաքանչիւր դատակարգէն
սմեն տարբեք և երկու սեռէն ալ
կը գտնուին:
Հայկայան շարժումներու հա-
մար անկողմնակալ ոգով լուրջ եւ
խիստ քննադատութեան մը դէմ
որ ըսելիք մը կուենանար, եթէ
Պ. Մ. Մուրատեան սխալները ճշ-
գործէ մասնանի ընելով ժամանա-
կի պահանջներու համեմատ
շրջահայեաց վարուիլ և խոհեմ
գտնուիլ բարոյէր նոյնպէս առա-
ն

կութիւն մը չպիտի ունենայինք իր
ըսածներուն: Մական դատապար-
տութիւն մը կը նետուի մէջտեղ
և կուտարկուի հայտուիլ Գալլիին
հետ, այն ալ անպայման: Հաշ-
տութիւն մը որ մեր բնականաց
վարչագործնական արքայութեան
աշխատութեանց արքայութիւն յա-
փշտակուելուն, մեր արքայութեանց
պղծութիւն և նախատեսելուն կու-
րօքէն համակերպիլ և մահուընէ
աւելի դառն կեանք մը տանիլ ը-
սել է: Կեանք մը որ չկրնար երե-
ւակայուիլ թէ աշխարհի վրայ
մտքի և սրտի ուէր տնհատ մը
ուզէ յանձն առնել:
Ի՞նչպէ՞ս հայտուիլ կառավարու-
թեան մը հետ որուն դէմ թուր-
քը իսկ կը բողոքէ:
Ինքնապաշտպանութիւնը բնա-
կան ձգտում մէ մարդուն մէջ և
թէ Սրբազան իրաւունք մը հան-
դէպ ճնշումներու և թէ Գիղա-
փոխութիւնը նոյն այդ ինքնապա-
շտպանութեան մարտն է:
Եթէ այս ճշմարտութեան հա-
կառակ պահ մը Պ. Մ. Մուրատ-
եանի նման խորհիւք. այն ատեն
պիտի ըսենք թէ Պօքները ինչու
տեղի չը տուին Անգլիոյ և կուսե-
ցան, որուն ձեռքին տակ մեզ պէս
չպիտի նեղուին սական թէ և ան:
Կախութիւնն կորսուած. նոյն
պէս Ֆրիբերները:
Ֆրիբերները ապուշներ են
որոնք բնաւորներուն դէմ կը խր-
տանք և այլ:
Իմ տեսութիւնները եղբակա-
ցներով դատաստանը ընթերցողն-
րուն կը թուում. միայն կը ցաւիմ
որ այսօրինակ գրութիւններ հի-
րնկալող և այսպիսի մտածումնե-
րու արձագանք եղող Հայ թերթեր
ալ կը գտնուին եղբր: II.

ՊՈԼՍՈՅ՝ ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ե.

(Շար. նախորդ քոռէն եւ վերջ)
Սոքրանկալ—Ծաղիկ պարբե-
րական հրատարակութիւններ. —
վերջին առեւտրի լրագրական հր-
ատարակութիւնները նմանը չի-
տեսուած յորդառատութեամբ մը
ոլորդիցին Պոլսոյ հրապարակը:
Կարծեմք երկէք Պոլսոյ մէջ չորս
օրաթերթեր միեւնոյն ժամանակ
չէին հրատարակուած: Բիզան-
դիոնի ու Արեւելոյ յաջորդած էին
Սոքրանկալ ու Ծաղիկ, վերջի-
նը նախ բաւական ընդունելութիւն
գտած էր երբ Բողոքի ու մանա-
ւանդ Գ. Խաչկունցի խմբագրու-
թեամբ կը հրատարակուէր. բայց
երբ անուս Տնօրէն մը զոհը եղաւ
Անգլէասեաններու (Ե.), Պօղա-
ճեաններու պէս ազդեկոր ու իմաս-
տակ մարդոց, բնական էր որ
այդպիսի թերթ մը չպիտի կրնար
ապրիլ ու ինքնին պիտի խաբա-
նուէր առ ի զոյճ ընթերցողի:
Իսկ յիշարանկալի յաջորդութիւնը
կատարեալ եղաւ առջի վարկեա-
նէն:
Անոր երեւոյթարդ խմբագրապե-
տը — գաւազը այն Սեբաստացի

աշաղուրկ պատուելին, որուն ու-
սումնականութեանը նկատմամբ
Տնօրէն թիւրաքան իր հիացումը
կը յայտնէր — առջի օրէն Բիզան-
դիոնի դէմ անընդհատ պայքար
մը մղելով հանդերձ, պիտեա-
միշտ քաղաքավարութեան արա-
մադրած օրէնքները յարգել:
Պարբերական հրատարակու-
թեանց մէջ կրնանք իշխողակել
Մալիսը միայն, որ կը հրատա-
րակուի Տ. Արքիարի անօրէնու-
թեան ներքեւ: Եւտեր կը ձեռնար
կեն զանազան հանդէսներ հրատա-
րակելու, սական քիչեր կրնան
չարաւակել, երկու տարիի չափ
գոչ: Բ. Փալաքաշեան, իր ման
կապարժական թերթ Ծաղիկը հրա-
տարակած է քանի մը շաբթուան
համար միայն: Կիսամսեայ Լոյսը
որ կը հրատարակուէր Մ. Սուլ-
թանեանի կողմէ, սրամիտ ու կա-
րող հրապարակաւոր մը, բայց
բայց Բիզանի տեսակէն, հազիւ
հազ տարուան մը կեանք ունեցած
է: Հանրագիտակց տարուան մը
մէջ բաւասուն տնօրէն իրաւած է
ամենքն ալ իրարմէ ապկար:
Վերջապէս Կիսամսեայ Մալիսը
Լոյսիցի համալսարանական Մ.
Եւտեանեանի կողմէ յաջորդ-
ութեամբ տարիի մը չափ հրատարա-
կուելէ ետք՝ գրաքննութեան կող-
մէ զաղարման դատապարտուե-
ցաւ: Մ. Դուրիթեանի Բիզանիկը
միայն կը հրատարակուի երկու
տարիէ ի վեր, իր լեզուարանու-
կան՝ ազգագրական ու բանասի-
րական շաբաթաթերթ, թէեւ
խեղճ Տնօրէնը կը վախնայ իր ա-
նուն իր կ'ընել թերթին ճակա-
տը:
Բոլոր այս շաբաթաթերթերու ու
հանդէսներու լարիւրինդուն մէջ
Տ. Արքիարեանի Մալիսն է մի-
այն որ ալ ժանի է ճշմարտապէս
հանդէս կոչուելու, ու ան էր մի-
այն որ բաւականաչափ թուով կը
ձախուէր: Ատեն մը Արեւելոյ
աշխատակցիլէ ետք, Տ. Արքիա-
րեան տարուայ սկիզբը «Մաթիս»
հրատարակել սկսաւ. իր սահուն
աշխարհագրութեան կը կրէ կնոջական
հմայք մը որ Տէմիրճիպաշեանի
նուագուոր ոհէն ալլապէս գեղե-
ցիկ է: Մաթիսի աշխատակցած են
համբաւաւոր գրողներ, Զօհրապ.
Սիպիլ, Պերպէրեան, Դուրեան,
Սէթեան, Մալեզեան, Որբերեան,
Եւթիմէ Օտեան, գրողներ որոնք
առաջին անգամն է որ շաբաթա-
թերթի մը շուրջը համարմբուած
են:
Պոլսոյ թերթերու մէջ Մաթիս
լատուկ տեղ մը գրաւած է, սա
տեսակէտով մասնաւորապէս թէ
Մաթիսի գրած մեծ յաջողութիւ-
նը ցոյց տուաւ թէ թերթ մը
յառաջգիւմեալ համար, անպատ-
ճառ իր պաշտօնակիցներ անուա-
նարկելու պէտք չունի:
Տ. Է.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Ինչպէս ծանուցած էինք կիրակի գի-
շեր Սաէտինէնի սրահին մէջ տեղի
ունեցաւ թատերական ներկայացում
մը ի նպատակ տեղւոյն Ազգ. երկսեռ
վարժարանին:
Ժամը Գին քառորդ մնացած արդէն
սրահը ըստ բաւականի լեցուած էր
Հայերով. հազիւ մէկ քանի նստարա-
ներ օտարազգիներէ գրաւուած էին. ա-
ռաջին եւ երկրորդ կարգէն ալ բաւա-
կան նստարաններ թափուր մնացած
էին: Այլքի զարնոգ այս պարագան
ցոյց կուտար թէ տոմսակները կանխա-
ծախելու մէջ պէտք եղածին
չափ հոգ չէր տարուած: Եթէ ըստ
պատշաճին հոգատարութիւն ըլլար
կարելի էր տոմսակներուն մէկ կարեւ-
ւոր մասը օտարազգի վաճառականնե-
րու ալ ծախել: Ինչպէս ուրիշ անգամ-
ներ եղած է: Նաեւ եթէ Դրան հսկո-
ղութիւնը հանդարտ ու լուրջ մարդու
մը յանձնուէր, չպիտի տեղի ունենար
այն ամօթալի եւ անպատեհ դէպքը,
որուն հեղինակ երկու հերոսները մին
դռնապանը — դրան ապակիները կոտ-
րելէ վերջ ըմբռնաւորութիւն մը կա-
տարեցին, զիրար գետնէ գետին զարնե-
լով. ասոնցմէ մին նոյն պահուն ոս-
տիկանութեան յանձնուեցաւ, անոր վը-
րայ բարդելով դռնակ քաշելու զրպար
տութիւն մը (*). հանդիսականներու մա-
նաւանդ իգական սեռին բաւական սրբ
տաղող պատճառեց այդ աղմկալի դէպ-
քը:
Կիչէն տոմսակներու վաճառումն ալ
լուրջ հսկողութեան մը գուրկ երեւաց
ինձ, քանի որ Յ Քրանքի փոխարէն ինձ
տրուած Ա. Կարգի 27 թիւ տոմսակը
արդէն Տ. Տէմիրճեանին ալ Յ Քր. ի
ծախուէր էր. տոմսակին կէսը իս քուս
միւս կէսն ալ Տ. Տէմիրճեանի մէկ
ծանօթին քով կը մնար, որուն հա-
մար երկուքն Յ Քր. վճարած էինք
փոխանակ Յի:
Ներկայացումը կը տրուէր «Վէսէլօ»
դերասանական խումբին կողմէ մաս-
նակցութեամբ Տկն. Մարի եւ Գ. Ե.
Տալէլի: Ներկայացուած թատերա-
խաղն էր ԿԱՌԱՊԱՆԸ կամ ԾԵՐՈՒՆԻ
ՏԱՄԱՆԱՅԸ:
Գօնթ Արմանի դերը կատարեց Պ.
Գ. Յակոբեան. սա արհեստը տակա-
րին իւրացուցած չ'ըլլալով հանդերձ
իր դերին մէջ զգալի պակաս մը չի
գործեց: Նոյնպէս Տիկին Յակոբեան
իւր Մարկիտի դերին մէջ անվարժ
չի ներկայացաւ: Տիկին Մարի, որուն
կին ըլլալուն հակառակ Հանրիի կա-
րեւոր դերը տրուած էր, սպայի մը
վայելուչ ըլլութիւնը ցոյց տալէ զատ
թերթեւ շարժումներով, խոշոր ձեւերով
վը եւ կանացի ձայնովը հանդիսակա-
նաց վրայ չի ներգործեց այն տպաւո-
րութիւնը, ինչ որ իր դերէն կ'սպաս-
ուէր: Պ. Ե. Երաման, որ կոմսին ա-
պուշ ծառան էր, իր դերին պահանջին
համեմատ կըցաւ բաւական քրքիւն
խել հանդիսականներէն: Երկու աւա-
զակները, Ժօզէֆ եւ Ատօֆ որ կը
ներկայացնէին Պ. Գ. Տալէլի եւ Վ.
Գիւլիւքեան, իրենց առեւանգողի դե-
րերուն մէջ բաւական յաջողակ ներ-
կայացան. միայն Պ. Տալէլի իր
յունական սր սր առողջանութեամբ
աւելի յոյն ծովահէնի մը նմանու-
թիւնը կը բերէր:
Իսկ Պ. Գ. Պապեան եւ Պէնլեան
ճշմարտապէս թատերախաղին հերոսնե-
ն

Տ. Է.

— — —

(*) Հետեւեալ օրը բնատարկեալը
ազատ արձակուեցաւ երկու անձերու
բարեխօսութեամբ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԵԲԻՅԷ

ԹԻԻՐԱՆ

— Սուլթան քենտիսի բուսելի վիլայեթները վաղեմեան թէկէ-
րաֆ վերերէնք, Սահեմեմալար
իւզերինն զայն թաղաթ իմէյե-
րի վէ ճիւղիւ պիւր հարաքէթ
վուզուպուր իսէ հէման պաս-
տըրմալարընը վէ շիւփէյի կէ-
րինէն քիմէրինն նէզարէթ ալ-
թընտա սաղամալարընը էմրու-
թէնպիս իլէ աքսի հալինաէ քէն-
տիլերի մէսալ թուրքալ շիւ-
տէթլէ ճէզալանաճաղարը պէյան
իմիշ տիր :

Սաքէթնիս գոմիթէսի իլէ
միւնասէպալթա պուլընթուր
իտտասի իլէ Սթանպուլու պիւր
չօք Պուկուր թալիթ թէվգի-
ֆէ ալընթուր : Սթանպուլու
Պուկուր բոլիթիգա մէմուրը շիւ-
թէթլէ վէ տիլերի գուրթարմալ
իւ շիւն զայն թաղաթ պուլընթուր
սէտէ պիւր ֆայիսէսի օլմալը
տըր :

— Էնէպի տէօվէթլէր նէզտիս
տէ պուլընտն Օսմանլը սէֆարէթ
մէմուրընը վէ պախուսուս աթա-
շէ միլիթէրլէրին պէշ ալտան պէ-
րու ալըք ալմալարընը էն-
նէպի կազէթալարընը հազալ
էյէնմէքտէ տիրլէր :

— Ինկիլիզ վէ Ալման կազէթա-
լարընտն պալընթուրընը հազալ
լարընտն նազարէն Սթանպուլ
հապս հանէլէրինտէ տօլտըրընը
օլան էրմէնիլէր թալիթալարընտ
կէօստէրիլմէքտէ վէ պուլընթուր
300 քիշի գառար զալպաա իմիշ-
լէր : մէքքիւր ճէրիտէլէրին պէյա-
նաթընտ պազըլըր իսէ սիւրկիւնէ
տէյու վաքորա գոնուլան էրմէնի-
լէրտէն տէնիլէն աթալարընտ
վար իմիշ :

— Թիւրք հիւքիւմէթի թարա-
ֆնտան քըրուք թօփ ֆապրիգասը-
նա 208 թօփ վէ հէր պիւր թօփ
իշիւն 300 էր կիւրլէ սըփարըն վէ
ըրմիշ տիր :

— Կէշէն հաթթա Պուկուրիտան
220 վէ Բուսանիտան 300 իսլամ
մուհաճիւր Սթանպուլ վարմընար :

— Վէրկիլէրին պիւր ան էվէլ
թօփալմանընտ զայնթ իմիշ-
յուպ միւստէլի տալթոնտն վէրկի-
մէմուրլարընը ալ օլընթալարընը
մէքքիւր վիւքէլաճա գարալիւր օ-
լուպ իրատէ իլէնէ թաաթիգ օլըն
մըշ տըր :

ԹԻՐԱՆՍՎԱՆ

Թրանսպալ ընիսի Հիւքիւմէթի
Ս. Բըրիկէր էվրօփալ վիսու-
լինտէ ինկիլիթէրա Գալիցասընտ
պիւր թէլէկրաֆ վէրէրէք Թրանս-
վալ վէ Օսման նալընտ սուլս իս
թիւրհամընտ պուլընթալ իմիշ :

— Ճէնուպի Աթրիգատան վէրի-
լէն պիւր թէլէկրաֆ նազարէն Պ-
էրլէր հուսուս պալարընտ թօփ

լանապաա իմիշլէր : Յօքսպուրկ
չէհրի Պօլլէրտէն պալթ օլու
նուպ հազալալ վիւրիմիշ տիր :

Պօլլէր ինկիլիզ օրաուսուս
հէճէք կէթիւրէն պիւր շմէնտը-
ֆէր գաթարընը հազալ իտուպ
հապալա չըգարմընար :

— Պօլլէր քիւլլիյէթլէ վէք
րար լէտիսմիթ իւզերինն տօլրու
հիւրիւմէքտէ տիրլէր :

— Քալուսան վէրիլէն պիւր թէլէ-
կրաֆ 5,000 Աթրիքանտէրլէրին
ինկիլիլիլէրէ գարշը ալալանմըշ
օլտըրընը պիւրիւմէքտէ տիր :

— Ս. Բըրիկէրին կրիէտլանտ
հարալ սէֆիլէսիտէ ալըքա հաս
թա օլտըրընը Սիւէզտէն պիւր թէ
լէկրաֆ պիւրիւմիշ տիր :

— Ժէնէրալ Տէվէզ ինկիլիլէ-
րին էլիւնտէն քիւլլիլիլի, հալա-
նաթ զապլ իմիշ տիր :

ԻԹԱԼԻԱ

Գրալը ճէտիտ վիքալը Լաւա-
նուէլ պիւր թալըմ հէնի իսլա-
հաթ իճըսալնա պալարմըշ տըր :

— Իթալիա տօնանմալընը թէճ
տիտի իշիւն հիւքիւմէթ ինկիլիլէ-
րաաան 350 միլիոն ֆրանկը պիւր
իսթիգրալ իմիշ իւզէր միւզա
ըէրէյէ պալարմըշ տըր :

— Թարապուգը Դարպըն իթա-
լիա թարաֆիտան զապլը մէքէ-
սի, գրալը ճէտիտի էն գիյալտէ
մէշղու իտէն մէքէլէրտէն պիւրի
օլտուլընը էվրօփա կազէթալարը
սէօլլէնմէքտէ տիրլէր :

ԻՆԿԻԼԻԶ

Ինկիլիլէրա Պահրիյէ նէզարէ-
թի պիւր միլիոն թօնօ մալէն
քէթիւրիւք քիւրըն վէրմիշ տիր :

— Կէլէճէք 1901 սէնէսիտէ
Լօրտ Դիշնէրին թալթիւր գօման
տաաթնա Սուսանըն իշէրլէրի-
տօլրու հէնի պիւր օրտու սէվգ օ-
լընաճալը Տէլիլ թէլէկրաֆ պէ-
յան իթմէքտէ տիր :

ԱՄԵՐԻԿԱ

Բէիսի ճուճուր ինթիսալընի
հայէթ պուլուպ, Բէիսի հազըր
Ս. Սաքէրիլի էքսէրիլէթի ալա-
լէ թէքթար ինթիսալ օլընթըշ
տըր :

ԳԱՐԱՏԱՆ

Գարատալ իլէ Աստուրիա հու-
տուտը իւզէրինտէ Սոսինա Բալա-
թինա նալ մալալտէ Գարատալ
իլէ Աստուրիա մուհաճըլ տսկէրլէ-
րի պէյնիտէ վոգու պուրան միւ-
տաթէպէտէ Գարատալըլարտան
6 ապկէր զապիթ վէ Աստուրիա-
լարտան տա 5 ապկէր թէլէթ օլ-
մուշ տըր :

Իշպու վուգուաթը թալէրի Ի-
շիւն հուսուսալար հէյլէթ կէօն
տէրլիլիշ տիր :

ՉԻՆ

— Տիւվէլը էնէպիյէ հուքէ
վալիսինի իտալըն թալէպ իթ-
մէքտէ տիրլէր :

— Ճէնուպ էյալէթլէրինտէ Կա-
լըշըլըգ կիթիթէ չօղալուպ
Խիսթիլալալ վէ էնէպիլէրէ
գարշը իլանաթ տաղրըմալալ
ալըր :

— Շանկալտան վէրիլէն պիւր թէ
լէկրաֆ նազարէն Բուս գալըթ
լարը ինկիլիլզ գապիթիլին շիւքա-
լաթլէրինն գարշը ինկիլիլզ աանա-
լընը ալալ ալթընա ալուպ սույա
աթմիշլար :

Բուսար պու հարաքէթլէրին
տէն տօլալը ինկիլիլզէրտէն աթվ
տիլէմիլլէր իսէտէ նէթիճէսի նէ
օլտալը էլան մալիւմ տէլիլ տիր :

— Չին սուլարընտ պուլընտն
Բուս տօնանալը գօմանտանը Ա-
միշալ Ալէքսիէթ Լի—Հուկ—Չան
կա պիւր թալարիւթ կէօնտէրէրէք
Սանչուրիա էյալէթի Բուսանըն
տօլրուտան տօլրու թալթիւր հիւսա
լէսինտէ օլմալ իւզէր Չինիլ մէ-
մուրար վալըթալար իտալէ օ-
լընթալընը թէքիթ իմիշ տիր :

Բաթիլիկիւ աթմուրը հարալըն
էմուր գարարը իւզէրինն Չէլի
գալիսի Դիլիկ—Էնուկ, Մանչու. Թա-
լար Ժիլէրալը Գուէլ—Հէնկ մ-
րալալ Մանչ—Չու. գուրշուսա
տիլիլիլլէր : Պրանսպուր Չին մա-
լիլէ նալըրընը տօ տէրտէսթլէ հա-
պս իմիշլէր :

— Չին իսանտանը իմէրաթօ
րէսի Բէրինտէն կիթիթէ ուղալ
լաշմալալ վէ տիւլլըն էնէպիլէ
սրտուս իլէ տիլերին թարաֆընա
տօլրու իլէրլէմէքտէ տիրլէր :

ՅԻՍՍԱ

— Պրանտա տէօվէթլէրին հազըն-
լարտա Մարօք հիւքիւմէթի իլէ
մուհաթէպէլէ պալարաճալը վէ
պուլըն իշիւն Ճէզալիտէ հազը-
լը կէօրիւմէքտէ օլտըրընը տէ-
վալիլի Բէսիլիլ շալիաթընտան
տըր :

ԿԻՐԻՏ

— Կիլիս Բուէնի Ժօրթ Բարի-
լէ վալը օլուպ Բէիսի հիւքիւմէ-
թի Բէսիլիլ զիյալէթ իմիշ տիր :

ՍՊԱՆԻԱ

Հիւքիւմէթ գարշը գարշըլըգ
էլան տէվալ իթմէքտէ վէ պէօլիւ-
մէքտէ օլուպ մէմալիլիլ հէր թա-
րաֆլարընտ թէհարիլալ վէ
թէվգիթալ իճըա օլընթալալ
ալըր :

ՍԵՐԳԻԱ

— Պուստան իւշ ալ էվէլ իզալի
վաճընը հալալընթը Սըրպ Գրա-
լիցալը Տրալիլանըն պիւր էրքէք
էվալալ տօլըրալընը Ստանպուլ
կազէթալարընը թէլէկրաֆ հա-
վտալիլէրինտէն տիր :

ԲՈՒՍԻԱ

Ֆիլանտանըն Բուս վալիսի Ժէ
նէրալ Պապրիքօֆ Ֆիլ լիսանը
իլէ նէշը օլընտն ճէրիտէլէրի գա-
վալալալ տըր :

Բուս տէօվէթի միւքէմէլ
պիւր տօնանալ թալիլ իլէ Բիլ

գանալը թարիլի իլէ Չին սուլա
լընտ կէօնտէրիլ տիր :

ՎՍԻԿԱՆ

Բարանըն իսքիւնընա մախուս
վալիկան Սարալընտա պուստան
էվէլ պէօլիւմէք պիւր սըրպաթ
իճըա օլընթալը վէ ալը իսըրըլ
լար էլէ կէշմէմիշ օլտուլընը
հազմը իտիք : Պու տէֆա թէքթար
սըրպաթ վուգու պուլուպ Բարա-
նըն իսքիւնտէ մէվուստ գասա
գըրըլմըշ վէ իշէրիսինտէ պուլը
նաա սգէք գուլտըրըլմըշ տըր : իսը
սըրպալ զալպաա :

ԿԱԿԱՍԻԱ

Կալապատան վէրիլէն իտուս
սի թէլէկրաֆլարա նազարէն Կա-
կաս իսլամալարտան 30 պիւր իսան
թիւրք թօփալարըն հիճըթ իթ-
մէք վէ Օսմանլը թէպալալ օլմալ
ալըլ իմիշլէր :

Կալապա հիւքիւմէթի թիւրք
տէվէթլին միւրաճալալմիւստէ
իսթմիշ տիր :

ԲԱՐԻՉ ՍԵՐԿԻՍԻ

Բարիլ սըրկիսի գալիսանթալը
սօ կիւնիւ պիլարէթ իտէլիլէրին
մըղալարը 500,000 քիշի օլմուշ :
Սէրկի իշիւն տուսուլիլէ պիլէրի
60 միլիոն աթալա հազըրլանմըշ ի
քէն 45 միլիոն սրֆ օլընթըշ տըր :

ՍՊՈՆԵԼԵՐԻՍԻԱ

— () () —

Կալէքալընըն սէնէպի իսիսալ
պաշընալ իշիւն իքի ալ գալընը
տըր : Ապօնէ պէտէլի թէլիլ կօնէ
սէք շարքալալ իքիլէ պալարընը
էլան հիւսալարընը պիլիլալ էլիլ
շիւ տիր : Կիլիլիլէ սօն տէֆա
օլալալ Նոյնթըր 15 իլէ գալալ
մ կօնէք վէրիլիլ : պաշ միւստիլ
գարֆընտա կօնէլ էյէլիլիլ իսլի
կալէքա իլէ Գէշը իսլիլէ մէքալը
օլալալընը իլան իսիլիլ :

Աթրիկալալ վէ Ամերիկա գր-
ալարընտա պաշընալ իշիւն
միլիլալ իսիլալընա գալալ պէք
թէլէլիլիլ :

ՅԱՆՉԱԿԱՏԱՐ

Ն Շ Ա Ն Ս Ա Ր Ա Ֆ Ն Ա Ն

Կը ծանուցանէ չարգոյ հասարակու-
թեան թէ Վառնայի, Շուսուի, Ռուս-
ճուքի, Թրնովայի, Բիլիլայի եւ Սօ-
ֆիլայի միջեւ շարունակալար եւ կանո-
նալար երթեւեկութիւն հաստատած է :
Ուստի ալ քաղաքներու համար ունէ
յանձնարարութիւն ունեցողներ վստա-
րալ կրնան զիմե իրեն, որ կը խոս-
տանալ գոհացուցիչ պայմաններով ճըշ-
ղիւ գործադրել յանձնարարութիւննե-
րը : Իր կայաններն են :
Վառնայի մէջ Չարպանէլիանի զը-
րատուընը, Շուսուի մէջ Կոստան Պօ-
ղաճանի իսանթը, Ռուսճուքի մէջ
Մալիլայի եղբարց ռալիլալալընը,
Սօֆիլայի մէջ Մարտիրոս Յովհաննէս-
եանի սրճարանը :

ОТГОВРН. Д.р. Н. Бакърджиев

Печ. на Хр. Н. Войничков